ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 22ας Φεβρουαρίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Κοινωνική πολιτική – Προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη – Οδηγία 2008/94/ΕΚ – Ανάληψη από τους οργανισμούς εγγύησης των ανεξόφλητων απαιτήσεων των μισθωτών που απορρέουν από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας – Μη ανάληψη σε περίπτωση που ο μισθωτής δήλωσε ότι θεωρεί λυθείσα τη σύμβαση εργασίας»

Στην υπόθεση C-125/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το cour d'appel d'Aix-en-Provence (εφετείο Aix-en-Provence, Γαλλία) με απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την 1η Μαρτίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

**Association Unedic délégation AGS de Marseille**

κατά

**V,**

**W,**

**X,**

**Y,**

**Z,**

**εκκαθαριστή της εταιρίας K,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. Biltgen, πρόεδρο τμήματος, N. Wahl και M. L. Arastey Sahún (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Pikamäe

γραμματέας: A. Calot Escobar

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η association Unedic délégation AGS de Marseille, εκπροσωπούμενη από την I. Piquet-Maurin, avocate,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους R. Bénard και T. Lechevallier,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις F. Clotuche-Duvieusart και F. van Schaik,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2008/94/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, περί προστασίας των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη (ΕΕ 2008, L 283, σ. 36).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της association Unedic délégation AGS de Marseille (ένωσης Unedic, τοπικό τμήμα AGS της Μασσαλίας, στο εξής: AGS de Marseille) και, αφετέρου, των V, W, X, Y και Z (στο εξής: επίμαχοι εργαζόμενοι) καθώς και του εκκαθαριστή της εταιρίας K, με αντικείμενο την πληρωμή ανεξόφλητων απαιτήσεων των εν λόγω εργαζομένων μετά τη θέση της εταιρίας K υπό δικαστική εκκαθάριση.

### Το νομικό πλαίσιο

#### *Το δίκαιο της Ένωσης*

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3 και 7 της οδηγίας 2008/94 έχουν ως εξής:

«(3) Είναι αναγκαία η θέσπιση διατάξεων για την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, ιδίως για τη διασφάλιση της πληρωμής των ανεξόφλητων απαιτήσεών τους και για την εξασφάλιση της κατ' ελάχιστον προστασίας, λαμβανομένης υπόψη της αναγκαιότητας ισόρροπης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στην Κοινότητα. Προς τούτο, τα κράτη μέλη πρέπει να συστήσουν οργανισμό που θα εγγυάται στους οικείους μισθωτούς την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεών τους.

[…]

(7) Τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν περιορισμούς στην ευθύνη των οργανισμών εγγύησης, περιορισμούς οι οποίοι πρέπει να είναι συμβατοί με τον κοινωνικό στόχο της οδηγίας και μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τα διαφορετικά επίπεδα των απαιτήσεων.»

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις απαιτήσεις μισθωτών από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας κατά εργοδοτών σε κατάσταση αφερεγγυότητος, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν, κατ' εξαίρεση, να εξαιρούν από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας τις απαιτήσεις ορισμένων κατηγοριών μισθωτών, λόγω της ύπαρξης άλλων μορφών εγγύησης, εφόσον διαπιστώνεται ότι αυτές εξασφαλίζουν στους ενδιαφερόμενους προστασία ισοδύναμη με εκείνη που απορρέει από την παρούσα οδηγία.

[…]»

5 Το άρθρο 2 της οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ένας εργοδότης θεωρείται σε κατάσταση αφερεγγυότητας όταν έχει ζητηθεί η έναρξη συλλογικής διαδικασίας που βασίζεται στην αφερεγγυότητά του, προβλεπόμενη από τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις ενός κράτους μέλους, η οποία επιφέρει τη μερική ή ολική πτωχευτική απαλλοτρίωση του εν λόγω εργοδότη, καθώς και το διορισμό συνδίκου ή προσώπου που ασκεί παρεμφερή καθήκοντα, και η αρχή που είναι αρμόδια δυνάμει των σχετικών διατάξεων:

α) είτε αποφάσισε την έναρξη της διαδικασίας·

β) είτε διαπίστωσε ότι η επιχείρηση ή η εγκατάσταση του εργοδότη έκλεισε οριστικά και ότι η ανεπάρκεια των διαθεσίμων στοιχείων του ενεργητικού δεν δικαιολογεί την έναρξη της διαδικασίας.

2. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει το εθνικό δίκαιο όσον αφορά τον ορισμό των όρων "μισθωτός", "εργοδότης", "αμοιβή εργασίας", "κεκτημένο δικαίωμα" και "δικαίωμα προσδοκίας".

[…]»

6 Το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, έτσι ώστε οι οργανισμοί εγγύησης να εξασφαλίζουν, με την επιφύλαξη του άρθρου 4, την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεων των μισθωτών που απορρέουν από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας περιλαμβανομένης όποτε αυτό προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία της καταβολής αποζημιώσεων σε περίπτωση λύσεως της σχέσεως εργασίας.

Οι απαιτήσεις τις οποίες αναλαμβάνει ο οργανισμός εγγύησης είναι όσες αφορούν ανεξόφλητες αμοιβές εργασίας που αντιστοιχούν σε περίοδο που προηγείται ή/και, ενδεχομένως, έπεται μιας ημερομηνίας, την οποία προσδιορίζουν τα κράτη μέλη.»

7 Το άρθρο 4 της οδηγίας 2008/94 έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να περιορίζουν την υποχρέωση πληρωμής των οργανισμών εγγύησης που προβλέπεται στο άρθρο 3.

2. Όταν τα κράτη μέλη κάνουν χρήση της ευχέρειας που αναφέρεται στη παράγραφο 1, καθορίζουν τη διάρκεια της περιόδου που θεμελιώνει την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεων από τον οργανισμό εγγύησης. Η διάρκεια αυτή δεν μπορεί, ωστόσο, να είναι μικρότερη από την περίοδο που καλύπτει την αμοιβή των τελευταίων τριών μηνών της εργασιακής σχέσης που τοποθετείται πριν ή/και μετά την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 3 δεύτερο εδάφιο.

Τα κράτη μέλη μπορούν να εντάξουν αυτή την ελάχιστη περίοδο τριών μηνών σε μια περίοδο αναφοράς, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να είναι κατώτερη των έξι μηνών.

Τα κράτη μέλη που προβλέπουν περίοδο αναφοράς τουλάχιστον δεκαοκτώ μηνών, μπορούν να περιορίσουν την περίοδο που θεμελιώνει την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεων από τον οργανισμό εγγύησης σε οκτώ εβδομάδες. Στην περίπτωση αυτή, για τον υπολογισμό της ελάχιστης περιόδου επιλέγονται οι χρονικές περίοδοι που είναι ευνοϊκότερες για το μισθωτό.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν ανώτατα όρια για τις πληρωμές που πραγματοποιούνται από τον οργανισμό εγγύησης. Τα ανώτατα αυτά όρια δεν μπορούν να είναι χαμηλότερα από ένα όριο κοινωνικώς συμβατό με τον κοινωνικό στόχο της παρούσας οδηγίας.

Όταν τα κράτη μέλη κάνουν χρήση αυτής της ευχέρειας, γνωστοποιούν στην [Ευρωπαϊκή] Επιτροπή τις μεθόδους με τις οποίες καθορίζουν το εν λόγω ανώτατο όριο.»

8 Το άρθρο 11 της οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν περιορίζει την ευχέρεια των κρατών μελών να εφαρμόζουν ή θεσπίζουν ευνοϊκότερες νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις για τους μισθωτούς.

Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας δεν μπορεί επ' ουδενί να αποτελέσει λόγο για να δικαιολογηθεί μια οπισθοδρόμηση σε σχέση με την κατάσταση που υφίσταται στα κράτη μέλη και σχετικά με το γενικό επίπεδο προστασίας των μισθωτών στον τομέα που καλύπτει η οδηγία.»

9 Το άρθρο 12 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών:

α) να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα που αποσκοπούν στην αποτροπή καταχρήσεων·

[…]».

### *Το γαλλικό δίκαιο*

10 Το άρθρο L. 3253-6 του code du travail (εργατικού κώδικα), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: εργατικός κώδικας), ορίζει τα εξής:

«Κάθε εργοδότης ιδιωτικού δικαίου ασφαλίζει τους μισθωτούς του, συμπεριλαμβανομένων των αποσπασμένων στην αλλοδαπή ή των εκπατριζόμενων μισθωτών που μνημονεύονται στο άρθρο L. 5422-13, έναντι του κινδύνου μη πληρωμής των ποσών που τους οφείλονται σε εκτέλεση της σύμβασης εργασίας, σε περίπτωση διαδικασίας διάσωσης, εξυγίανσης ή δικαστικής εκκαθάρισης.»

11 Το άρθρο L. 3253-8 του εργατικού κώδικα προβλέπει τα εξής:

«Η ασφάλιση που αναφέρεται στο άρθρο L. 3253-6 καλύπτει:

1° Τα ποσά που οφείλονται στους μισθωτούς κατά την ημερομηνία έκδοσης της δικαστικής απόφασης περί κινήσεως οποιασδήποτε διαδικασίας εξυγίανσης ή δικαστικής εκκαθάρισης, καθώς και τις εισφορές που οφείλει ο εργοδότης στο πλαίσιο της σύμβασης επαγγελματικής ασφάλισης·

2° Τις απαιτήσεις που απορρέουν από τη λύση των συμβάσεων εργασίας η οποία επήλθε:

a) Κατά την περίοδο επιτήρησης·

b) Κατά τον επόμενο μήνα από την έκδοση της απόφασης περί έγκρισης του σχεδίου διάσωσης, εξυγίανσης ή εκποίησης·

c) Εντός δεκαπέντε ημερών, ή είκοσι μιας ημερών εφόσον έχει καταρτισθεί σχέδιο διάσωσης των θέσεων εργασίας, από την απόφαση περί δικαστικής εκκαθάρισης·

d) Κατά τη διάρκεια της προσωρινής διατήρησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας που έχει επιτραπεί με την απόφαση περί δικαστικής εκκαθάρισης και εντός δεκαπέντε ημερών, ή είκοσι μιας ημερών εφόσον έχει καταρτισθεί σχέδιο διάσωσης των θέσεων εργασίας, από το πέρας της εν λόγω περιόδου διατήρησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας·

[…]».

12 Κατά το άρθρο L. 3253-14 του εργατικού κώδικα:

«Η ασφάλιση που προβλέπεται στο άρθρο L. 3253-6 υλοποιείται από ένωση που συστήνεται από αντιπροσωπευτικές εθνικές επαγγελματικές οργανώσεις εργοδοτών και εγκρίνεται από τη διοικητική αρχή.

Η ένωση αυτή συνάπτει σύμβαση διαχείρισης με τον οργανισμό που διαχειρίζεται το σύστημα ασφάλισης ανεργίας και με την Agence centrale des organismes de sécurité sociale (κεντρική αρχή οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης) για την είσπραξη των εισφορών που μνημονεύονται στο άρθρο L. 3253-18.

[…]

Η ως άνω ένωση και ο προαναφερθείς οργανισμός αποτελούν τους οργανισμούς εγγυήσεως έναντι του κινδύνου μη πληρωμής.»

## Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

13 Τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 2017 οι επίμαχοι εργαζόμενοι προσλήφθηκαν από την εταιρία Κ με συμβάσεις ορισμένου χρόνου με μειωμένο ωράριο.

14 Στις 26 Ιουνίου 2018 η εταιρία Κ τέθηκε υπό δικαστική εξυγίανση.

15 Στις 9 Ιουλίου 2018 οι επίμαχοι εργαζόμενοι δήλωσαν ότι θεωρούν λυθείσες τις συμβάσεις εργασίας τους.

16 Με απόφαση της 24ης Ιουλίου 2018, το tribunal de commerce (δικαστήριο εμπορικών διαφορών, Γαλλία) διέταξε τη δικαστική εκκαθάριση της εταιρίας K.

17 Στις 31 Ιουλίου 2018 οι επίμαχοι εργαζόμενοι ζήτησαν από το conseil de prud'hommes de Draguignan (εργατοδικείο του Draguignan, Γαλλία) την υπαγωγή των απαιτήσεών τους στο παθητικό της υπό δικαστική εκκαθάριση περιουσίας της εταιρίας K, στηριζόμενοι σε παραβάσεις της εταιρίας αυτής, τις οποίες θεωρούν ως αρκούντως σοβαρές.

18 Με αποφάσεις της 2ας Ιουλίου 2020, το ως άνω δικαστήριο, πρώτον, έκρινε ότι η δήλωση των επίμαχων εργαζομένων ότι θεωρούν λυθείσα τη σύμβαση εργασίας τους παρήγε τα αποτελέσματα απόλυσης χωρίς πραγματικό και σοβαρό λόγο, δεύτερον, ενέγραψε τις απαιτήσεις τους στο παθητικό της υπό δικαστική εκκαθάριση περιουσίας της εταιρίας K ως ληξιπρόθεσμες οφειλές, μεταξύ άλλων, μισθών, αποδοχών αδείας, αντισταθμιστικής αποζημίωσης για το διάστημα του χρόνου προειδοποιήσεως και αποζημίωσης απόλυσης χωρίς πραγματικό και σοβαρό λόγο και, τρίτον, έκρινε ότι η κοινή απόφαση μπορούσε να αντιταχθεί στην AGS de Marseille, η οποία ενέχεται εγγυητικά για τα ποσά που αποτελούν το αντικείμενο των εν λόγω απαιτήσεων.

19 Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 28 Ιουλίου 2020 ενώπιον του conseil de prud'hommes de Draguignan (εργατοδικείου του Draguignan), η AGS de Marseille προέβαλε ότι το δικαστήριο αυτό παρέλειψε να αποφανθεί επί αιτηθέντος.

20 Με αποφάσεις της 23ης Σεπτεμβρίου 2021, το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι δεν συνέτρεχε λόγος να διορθωθούν οι αποφάσεις της 2ας Ιουλίου 2020.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, η AGS de Marseille άσκησε έφεση κατά των εν λόγω αποφάσεων της 23ης Σεπτεμβρίου 2021 ενώπιον του cour d'appel d'Aix-en-Provence (εφετείου Aix-en-Provence, Γαλλία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

22 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η δήλωση ότι η σύμβαση εργασίας θεωρείται λυθείσα συνιστά, κατά το γαλλικό δίκαιο, τρόπο μονομερούς λύσης της σύμβασης προβλεπόμενο μόνον υπέρ του μισθωτού, μέσω του οποίου ο μισθωτός αποφασίζει να λύσει την σύμβαση εργασίας για τον λόγο ότι ο εργοδότης διέπραξε αρκούντως σοβαρές παραβάσεις οι οποίες εμποδίζουν τη συνέχισή της. Μόλις ο μισθωτός δηλώσει ότι θεωρεί λυθείσα τη σύμβαση εργασίας, η σύμβαση παύει αμέσως να παράγει αποτελέσματα.

23 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, στην περίπτωση που το δικαστήριο στο οποίο έχει προσφύγει ένα από τα μέρη της σύμβασης εργασίας κρίνει ότι τα πραγματικά περιστατικά που επικαλείται ο μισθωτός δικαιολογούν την εν λόγω δήλωση, η λύση της σύμβασης εργασίας παράγει τα αποτελέσματα απόλυσης χωρίς πραγματικό και σοβαρό λόγο. Κατά συνέπεια, ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλει τις αποζημιώσεις που συνδέονται με μια τέτοια απόλυση, ήτοι αντισταθμιστική αποζημίωση για το διάστημα του χρόνου προειδοποιήσεως, αποδοχές αδείας, νόμιμη ή συμβατική αποζημίωση απόλυσης καθώς και αποζημίωση λόγω απόλυσης χωρίς πραγματικό και σοβαρό λόγο.

24 Στη Γαλλία, κάθε εργοδότης ιδιωτικού δικαίου υποχρεούται να ασφαλίζει τους μισθωτούς του στην association pour la gestion du régime de garantie des créances des salariés (ένωση διαχείρισης του συστήματος εγγύησης των απαιτήσεων των μισθωτών, στο εξής: AGS) κατά του κινδύνου μη καταβολής των ποσών που τους οφείλονται σε εκτέλεση της σύμβασης εργασίας, σε περίπτωση διαδικασίας διάσωσης, εξυγίανσης ή δικαστικής εκκαθάρισης.

25 Εντούτοις, κατά πάγια νομολογία του Cour de cassation (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Γαλλία), στην περίπτωση λύσης της σύμβασης εργασίας που επήλθε κατά τη διάρκεια των περιόδων που διαλαμβάνονται στο άρθρο L. 3253-8, 2°, του εργατικού κώδικα, η εγγύηση της AGS καλύπτει μόνον τις απαιτήσεις που απορρέουν από λύση της σύμβασης η οποία έλαβε χώρα με πρωτοβουλία του οικείου αναγκαστικού διαχειριστή, εκκαθαριστή ή εργοδότη. Κατά συνέπεια, η εν λόγω εγγύηση αποκλείεται σε περίπτωση που ο μισθωτός δηλώσει ότι θεωρεί λυθείσα τη σύμβαση εργασίας ή συνταξιοδοτηθεί ή σε περίπτωση δικαστικής καταγγελίας της σύμβασης εργασίας.

26 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, με απόφαση της 10ης Ιουλίου 2019, το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αποφάσισε να μην παραπέμψει στο Conseil constitutionnel (Συνταγματικό Δικαστήριο, Γαλλία) προκριματικό ζήτημα συνταγματικότητας ως προς το πραγματικό περιεχόμενο της ερμηνείας του άρθρου L. 3253-8, 2°, του εργατικού κώδικα, στην οποία έχει προβεί το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο), με την αιτιολογία, αφενός, ότι το αντικείμενο της εγγύησης που προβλέπει η διάταξη αυτή είναι η εκ μέρους της AGS προκαταβολή των απαιτήσεων που απορρέουν από λύσεις συμβάσεων εργασίας οι οποίες επήλθαν για τις ανάγκες συνέχισης της δραστηριότητας της επιχείρησης, της διατήρησης θέσεων εργασίας και της εκκαθάρισης του παθητικού και, αφετέρου, ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση, όπως αυτή ερμηνεύεται παγίως από το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο), αποκλείει την εγγύηση της AGS για τις λύσεις συμβάσεων εργασίας που δεν επήλθαν με πρωτοβουλία του οικείου αναγκαστικού διαχειριστή, εκκαθαριστή ή εργοδότη και, ως εκ τούτου, εισάγει διαφορετική μεταχείριση στηριζόμενη στην ύπαρξη διαφορετικής κατάστασης που έχει άμεση σχέση με το αντικείμενο της ως άνω ρύθμισης.

27 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, σε περίπτωση λύσης της σύμβασης εργασίας ενώ ο εργοδότης βρίσκεται σε κατάσταση αφερεγγυότητας, η οδηγία 2008/94 δεν φαίνεται να εξαρτά την παρέμβαση του οργανισμού εγγύησης, όσον αφορά την αποζημίωση λόγω λύσης της σχέσης εργασίας, από το πρόσωπο που αποφάσισε να λύσει τη σύμβαση.

28 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από την απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2008, Velasco Navarro (C-246/06, EU:C:2008:19, σκέψεις 35 και 36), κατά την οποία η εθνική ρύθμιση που θέτει σε εφαρμογή το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να ερμηνεύεται τηρουμένης της αρχής της ισότητας.

29 Υπό τις συνθήκες αυτές, το cour d'appel d'Aix-en-Provence (εφετείο Aix-en-Provence) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1. Έχει η οδηγία [2008/94] την έννοια ότι παρέχει την ευχέρεια εξαίρεσης του οργανισμού εγγύησης από την καταβολή αποζημίωσης λόγω λύσης της σχέσης εργασίας, όταν ο μισθωτός προβαίνει σε δήλωση ότι θεωρεί λυθείσα τη σύμβαση εργασίας του μετά την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας;

2. Συνάδει μια τέτοια ερμηνεία με το γράμμα και τον σκοπό της εν λόγω οδηγίας και καθιστά δυνατή την επίτευξη των επιδιωκόμενων με αυτή αποτελεσμάτων;

3. Συνεπάγεται διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των μισθωτών μια τέτοια ερμηνεία κατά την οποία είναι κρίσιμο το πρόσωπο που αποφασίζει να λύσει τη σύμβαση εργασίας κατά τη διάρκεια της περιόδου αφερεγγυότητας;

4. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο προηγούμενο προδικαστικό ερώτημα, δικαιολογείται αντικειμενικώς μια τέτοια διαφορετική μεταχείριση;»

**Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου**

30 Η AGS de Marseille υποστηρίζει, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι, δεδομένου ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να ερμηνεύσει το εθνικό δίκαιο και, εν προκειμένω, το άρθρο L. 3253-8 του εργατικού κώδικα, δεν μπορεί να είναι αρμόδιο να απαντήσει στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα.

31 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί ούτε επί της ερμηνείας εθνικών νομοθετικών ή κανονιστικών διατάξεων ούτε επί του ζητήματος κατά πόσον τέτοιες διατάξεις συμβιβάζονται με το δίκαιο της Ένωσης. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο μπορεί μόνο να ερμηνεύσει το δίκαιο της Ένωσης εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που έχουν απονεμηθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση [απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2023, Getin Noble Bank (Προθεσμία παραγραφής των αξιώσεων επιστροφής), C-28/22, EU:C:2023:992, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

32 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν ρητώς την ερμηνεία της οδηγίας 2008/94.

33 Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι τα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του γαλλικού δικαίου και, ως εκ τούτου, το επιχείρημα της AGS de Marseille περί αναρμοδιότητας του Δικαστηρίου πρέπει να απορριφθεί.

**Επί των προδικαστικών ερωτημάτων**

***Επί του παραδεκτού***

34 Χωρίς να προβάλει ρητώς ένσταση απαραδέκτου των προδικαστικών ερωτημάτων, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει με τις γραπτές παρατηρήσεις της ότι, βεβαίως, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το άρθρο L. 3253-8, 2°, του εργατικού κώδικα, όπως ερμηνεύθηκε από το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο), προβλέπει εξαίρεση από την εγγύηση των απαιτήσεων των μισθωτών τις οποίες αφορά το πρώτο προδικαστικό ερώτημα. Ωστόσο, κατά την άποψή της, σε περίπτωση που ο μισθωτός προβαίνει σε δήλωση ότι θεωρεί λυθείσα τη σύμβαση εργασίας μετά την ημερομηνία κίνησης της διαδικασίας δικαστικής εξυγίανσης, ο οργανισμός εγγύησης υποχρεούται, εν πάση περιπτώσει, να εξασφαλίσει την καταβολή των ληξιπρόθεσμων κατά την ημερομηνία αυτή μισθολογικών απαιτήσεων του εν λόγω μισθωτού, σύμφωνα με το άρθρο L. 3253-8, 1°, του εργατικού κώδικα.

35 Συναφώς, επιβάλλεται η υπενθύμιση ότι εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαφοράς της κύριας δίκης να εκτιμήσει την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο, τα

οποία θεωρούνται κατά τεκμήριο λυσιτελή. Συνεπώς, εφόσον το υποβληθέν ερώτημα αφορά την ερμηνεία ή το κύρος κανόνα του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο οφείλει καταρχήν να απαντήσει, εκτός αν προκύπτει προδήλως ότι η ερμηνεία την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, αν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή, ακόμη, αν το Δικαστήριο δεν διαθέτει τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στο ερώτημα [απόφαση της 15ης Ιουνίου 2023, Getin Noble Bank (Αναστολή της εκτελέσεως συμβάσεως πιστώσεως), C-287/22, EU:C:2023:491, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

36 Εν προκειμένω, αφενός, η διαφορά της κύριας δίκης αφορά τις συνέπειες που απορρέουν, ως προς την πληρωμή των απαιτήσεων των μισθωτών από οργανισμό εγγύησης, από την προσφυγή σε έναν τρόπο λύσης της σύμβασης εργασίας με πρωτοβουλία του μισθωτού, υπό συνθήκες κατά τις οποίες ο εργοδότης βρίσκεται σε κατάσταση αφερεγγυότητας. Συνεπώς, είναι σαφές ότι μια τέτοια κατάσταση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2008/94. Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι αντιμετωπίζει δυσχέρειες ως προς την ερμηνεία της εν λόγω οδηγίας, καθόσον η οδηγία αυτή δεν φαίνεται να εξαρτά την παρέμβαση του οργανισμού εγγύησης, όσον αφορά την αποζημίωση λόγω λύσης της σχέσης εργασίας, από το πρόσωπο που αποφασίζει να λύσει τη σύμβαση.

37 Ως εκ τούτου, τα προδικαστικά ερωτήματα είναι παραδεκτά.

### *Επί της ουσίας*

38 Με τα τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η οδηγία 2008/94 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει μεν ότι οι ανεξόφλητες απαιτήσεις των μισθωτών που απορρέουν από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας καλύπτονται από το σύστημα εξασφάλισης της πληρωμής των απαιτήσεων των μισθωτών από οργανισμό εγγύησης, το οποίο έχει θεσπισθεί σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας, όταν η λύση της σύμβασης εργασίας γίνεται με πρωτοβουλία του οικείου αναγκαστικού διαχειριστή, εκκαθαριστή ή εργοδότη, εντούτοις αποκλείει την κάλυψη τέτοιων απαιτήσεων από τον οργανισμό εγγύησης, όταν ο οικείος εργαζόμενος προέβη σε δήλωση ότι θεωρεί λυθείσα τη σύμβαση εργασίας λόγω αρκούντως σοβαρών παραβάσεων του εργοδότη του, οι οποίες εμποδίζουν τη συνέχιση της σύμβασης, και η εν λόγω δήλωση έχει κριθεί δικαιολογημένη από εθνικό δικαστήριο.

39 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στα εν λόγω ερωτήματα, υπενθυμίζεται, πρώτον, ότι, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/94, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται στις απαιτήσεις μισθωτών από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας κατά εργοδοτών σε κατάσταση αφερεγγυότητας κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, της οδηγίας.

40 Το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε οι οργανισμοί εγγύησης να εξασφαλίζουν, με την επιφύλαξη του άρθρου 4 της οδηγίας, την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεων των μισθωτών που απορρέουν από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας περιλαμβανομένης, όποτε αυτό προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, της καταβολής αποζημιώσεων σε περίπτωση λύσης της σχέσης εργασίας.

41 Κατά το άρθρο 4 της οδηγίας 2008/94, όταν τα κράτη μέλη περιορίζουν την υποχρέωση πληρωμής των οργανισμών εγγύησης, καθορίζουν τη διάρκεια της περιόδου που θεμελιώνει την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεων από τον οργανισμό εγγύησης. Μπορούν επίσης να καθορίζουν ανώτατα όρια για τις πληρωμές που πραγματοποιούν οι εν λόγω οργανισμοί.

42 Δεύτερον, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, το άρθρο L. 3253-6 του εργατικού κώδικα επιβάλλει στους εργοδότες ιδιωτικού δικαίου να ασφαλίζουν τους μισθωτούς τους έναντι του κινδύνου μη πληρωμής των «ποσών που τους οφείλονται σε εκτέλεση της σύμβασης εργασίας».

43 Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως επισήμανε η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι οι απαιτήσεις που απορρέουν από λύση σύμβασης εργασίας όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης συνιστούν απαιτήσεις αποζημιώσεων σε περίπτωση λύσης της σχέσης εργασίας, κατά την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 2008/94.

44 Τρίτον, διαπιστώνεται ότι από κανένα στοιχείο του κειμένου της οδηγίας αυτής δεν μπορεί να συναχθεί ότι κράτος μέλος μπορεί να αποκλείσει την εξασφάλιση των απαιτήσεων των εργαζομένων από οργανισμό εγγύησης στην περίπτωση που η λύση της σύμβασης εργασίας γίνεται με πρωτοβουλία του εργαζομένου λόγω παράβασης του εργοδότη. Πράγματι, η οδηγία 2008/94 δεν κάνει καμία διάκριση όσον αφορά την κάλυψη των απαιτήσεων αυτών από τον οργανισμό εγγύησης με κριτήριο αν το πρόσωπο που λύει τη σύμβαση εργασίας είναι ο μισθωτός.

45 Βεβαίως, εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος, στο πλαίσιο του εθνικού δικαίου, να καθορίσει τις αποζημιώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2008/94 (απόφαση της 28ης Ιουνίου 2018, Checa Honrado, C-57/17, EU:C:2018:512, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

46 Ωστόσο, η δυνατότητα που παρέχει η εν λόγω οδηγία στα κράτη μέλη να προσδιορίζουν τις παροχές που βαρύνουν τον οργανισμό εγγύησης υπόκειται στις επιταγές που απορρέουν από τη γενική αρχή της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων. Η αρχή αυτή επιτάσσει να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο παρεμφερείς καταστάσεις, εκτός αν η διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικώς (απόφαση της 28ης Ιουνίου 2018, Checa Honrado, C-57/17, EU:C:2018:512, σκέψεις 31 και 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

47 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι η λύση της σύμβασης εργασίας κατόπιν της δήλωσης του εργαζομένου ότι θεωρεί λυθείσα τη σύμβαση αυτή, λόγω αρκούντως σοβαρών παραβάσεων του εργοδότη οι οποίες εμποδίζουν τη συνέχισή της, δήλωση η οποία κρίνεται δικαιολογημένη από εθνικό δικαστήριο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι απορρέει από τη βούληση του εργαζομένου, δεδομένου ότι αποτελεί, στην πραγματικότητα, συνέπεια των παραβάσεων του εργοδότη.

48 Ως εκ τούτου, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι εργαζόμενοι οι οποίοι δηλώνουν ότι θεωρούν λυθείσα τη σύμβαση εργασίας τους βρίσκονται σε παρεμφερή θέση με αυτή στην οποία βρίσκονται οι εργαζόμενοι των οποίων οι συμβάσεις λύθηκαν με πρωτοβουλία του οικείου αναγκαστικού διαχειριστή, εκκαθαριστή ή εργοδότη (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2018, Checa Honrado, C-57/17, EU:C:2018:512, σκέψη 39).

49 Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει, με τις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι η διαφορετική μεταχείριση που απορρέει από το άρθρο L. 3253-8, 2°, του εργατικού κώδικα, όπως αυτό ερμηνεύεται από το Cour de cassation (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο), αναλόγως του κατά πόσον ο λύων τη σύμβαση εργασίας είναι ο μισθωτός, δικαιολογείται από τις ανάγκες της συνέχισης της δραστηριότητας της επιχείρησης, της διατήρησης των θέσεων εργασίας και της εκκαθάρισης του παθητικού. Κατά την άποψή της, λύσεις της σύμβασης εργασίας με

πρωτοβουλία του μισθωτού, όπως σε περίπτωση δήλωσης του μισθωτού ότι θεωρεί τη σύμβαση λυθείσα, οι οποίες επέρχονται μετά την ημερομηνία κίνησης της διαδικασίας δικαστικής εξυγίανσης, δεν ανταποκρίνονται στις εν λόγω ανάγκες.

50 Συναφώς, πέραν του γεγονότος ότι η λύση της σύμβασης εργασίας με δήλωση του εργαζομένου ότι τη θεωρεί λυθείσα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι απορρέει από τη βούληση του εργαζομένου όταν αποτελεί, στην πραγματικότητα, συνέπεια των παραβάσεων του εργοδότη, όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 47 της παρούσας απόφασης, πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι οι ως άνω ανάγκες δεν μπορούν να επισκιάσουν τον κοινωνικό σκοπό της οδηγίας 2008/94.

51 Ο κοινωνικός σκοπός της οδηγίας, όπως προκύπτει από το άρθρο 1, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 3 αυτής, συνίσταται στην εξασφάλιση σε όλους τους μισθωτούς μιας κατ' ελάχιστον προστασίας σε ενωσιακό επίπεδο σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη με την πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεων που απορρέουν από συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας (απόφαση της 28ης Ιουνίου 2018, Checa Honrado, C-57/17, EU:C:2018:512, σκέψη 46).

52 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 2008/94 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει μεν ότι οι ανεξόφλητες απαιτήσεις των μισθωτών που απορρέουν από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας καλύπτονται από το εθνικό σύστημα εξασφάλισης της πληρωμής των απαιτήσεων των μισθωτών από οργανισμό εγγύησης, το οποίο έχει θεσπισθεί σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας, όταν η λύση της σύμβασης εργασίας γίνεται με πρωτοβουλία του οικείου αναγκαστικού διαχειριστή, εκκαθαριστή ή εργοδότη, εντούτοις αποκλείει την κάλυψη τέτοιων απαιτήσεων από τον οργανισμό εγγύησης, όταν ο οικείος εργαζόμενος προέβη σε δήλωση ότι θεωρεί λυθείσα τη σύμβαση εργασίας λόγω αρκούντως σοβαρών παραβάσεων του εργοδότη του, οι οποίες εμποδίζουν τη συνέχιση της σύμβασης, και η εν λόγω δήλωση έχει κριθεί δικαιολογημένη από εθνικό δικαστήριο.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

53 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαίνεται:

**Η οδηγία 2008/94/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, περί προστασίας των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη,**

**έχει την έννοια ότι:**

**αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει μεν ότι οι ανεξόφλητες απαιτήσεις των μισθωτών που απορρέουν από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας καλύπτονται από το εθνικό σύστημα εξασφάλισης της πληρωμής των απαιτήσεων των μισθωτών από οργανισμό εγγύησης, το οποίο έχει θεσπισθεί σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας, όταν η λύση της σύμβασης εργασίας γίνεται με πρωτοβουλία του οικείου αναγκαστικού**

**διαχειριστή, εκκαθαριστή ή εργοδότη, εντούτοις αποκλείει την κάλυψη τέτοιων απαιτήσεων από τον οργανισμό εγγύησης, όταν ο οικείος εργαζόμενος προέβη σε δήλωση ότι θεωρεί λυθείσα τη σύμβαση εργασίας λόγω αρκούντως σοβαρών παραβάσεων του εργοδότη του, οι οποίες εμποδίζουν τη συνέχιση της σύμβασης, και η εν λόγω δήλωση έχει κριθεί δικαιολογημένη από εθνικό δικαστήριο.**

(υπογραφές)